

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De tercio quod est penitentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

De sacramento

Tertio ut intus et extra nos spiritali deco-
re ornent. intus quidem per conscientie puritatem
et extra per odorem bonae fame. Et haec duo
signantur in crismate quod conficitur in oleo
propter primum. et balsamo propter secundum.
Quarto in bonis agendis vel malis su-
stinendis roboratur. datur enim hic spiritus sanc-
tus ad roborandum. Quinto animam et cor-
pus armat. animam quidem propter impassibili-
tatem characteris. corpus vero per clypeum
crucis. **S**exto per istud sacramentum sunt fide-
les pleni christiani: plenitudine dico copiae
quod tamen in baptismo pleni facti sunt plenitu-
dine sufficientie. **S**eptimo post pugnam
coronatur. quod notatur in vitra que circa ca-
put ligatur. **C**onfiteendum est autem de isto sacra-
mento si quis illud in peccato mortali rece-
perit. Quia quicumque hoc sacramentum in pec-
cato mortali recipit mortaliter peccat. **E**r-
go iuvenes qui debent confirmari inducendi
sunt ut antea confiteantur. et insinuandi sunt
eis effectus sacramenti confirmationis. ut
eo maiorem devotionem ad illud sacramen-
tum digne capiendum acquirant.

De tertio sacra-

mento scilicet penitentia.

Penitentia secundum Augustinum est mala
propterita deplangere: et plangenda
iterum non committere. Penitentiae
utilitas et dignitas ostenditur. Primo in hoc
quod nihil est quod deo tantum placeat in om-
nia in peccatore sicut penitenter amplius a
peccatis cessare. Hoc probatur. quod si dares
deo omnia bona temporalia quae habes et omnes
pauperes pasceres. et infinita monasteria
et ecclesias construeres: deo non places nisi
peniteas. Item si habueris omnem scientiam
ita quod per totum mundum pacem faceres: omnia bo-
na in mundo consilio tuo disponderes. Item
si lingua hominum loquereris et angelorum. id est
quod tot perverteres peccatores ut omnes predicatores
ab initio mundi perverterentur: factus es ve-
lut es sonans. quod alijs prodes si tempus con-
sumis si a peccato non cessas. Item si tradi-

deris corpus tuum ita ut ardeas: deus tamen
non placas nisi peniteas. et a peccatis cesses.
Quia deus contritorem et penitentem diligit. quod per
hoc de celis in terram. de angelis ad peccato-
res. de delicijs in enarrabilibus ad penas
inestimabiles venit. imo tamen penitentiam affe-
ctat dominus. quod cum omnia bona in celis haberet
cum angelis pro nobis penitentiam assumpsit. ut
eius preciositatem peccatoribus verbo et exemplo
commendaret. **I**uxta illud **Baruch. ix.** Non
veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam.
Etiam sancti assumpserunt penitentiam. ut sanctus
iohannes baptista. beata virgo maria quae non deliquit
unquam. et multo magis nos peccatores. **I**tem
diabolo nihil molestius est respici peccato-
ris quam peccatores vere penitentes. non enim ipsum tam
tam molestares o peccator. **U**t per impossibile lo-
quar. si eum in camino poneres. si suspenses
si rotares. non tantum tristaretur quo ad alium
quod. in tantum tristatur de penitentia hominis quod in per-
petuum tanto tristior est. **Baruch. v.** Sic
gaudio est in tua ruina et letata est in casu
tuo babilon: sic tristabitur in tua consolatio-
ne. **I**deo autem tantum dolet quod tam longum
laborem in te perdidit et valde profundus ex eo
quod homo debet venire ad tantam gloriam: de qua
ipse cecidit. **B. C.** Item nihil homini peccato-
ri vultur quam a peccato cessare et penitente. et non si
ibi esset tam vultur quod quidam pro eo tot missae de-
cantarentur quae stelle sunt in celo. et omnes sancti
pro eo intercellerent. et si celum quidam ei aper-
turerent et plueret secundum velle suum. et sol et luna
et stelle secundum voluntatem suam cursum suum per-
gerent. imo si quidam angelus descenderet de
celo et loqueretur ei. et raperet in aere ab ange-
lis sicut factus est aliquibus sanctis. imo si beata
virgo loqueretur ei. **N**ec mirum cum ipse dominus sepe
locutus est cum iuda. et tamen donatus est. **S**i in-
terrogares omnes sanctos de utilitate penitentiae:
Responderent quod quilibet eorum vellet recedere a peccatis
pro parte suam donum quod a deo habet in celo. **A**n-
selm. **U**nusquisque gaudet tantum de alterius
merito quantum de suo proprio. **S**i mariam
interrogares. responderet quod vellet recedere a peccatis
pro parte omnia sua merita et gaudia. **S**i christum
responderet quod daret tibi vellet ea gaudia

que nec ocul⁹ vidit nec aur⁹ audiuit. nec in cor hominis ascendit immo nec ea numerare potes. Unde dixit domin⁹ ad abraam. Suspice celū: si numerare potes stellas. sic nec gaudia celi.

Penitētia quō sit op^s.
Penitētia respectu dei z p^ocoris est op^s: Nulla creatura neq³ in celo neq³ in terra. nō oēs martyres neq³ apostoli neq³ phete. neq³ p^ophetes: neq³ virgines: h^o sola penitētia placat dei p^ocori. Un⁹ ip^e dixit Math. 3. Penitētia agite: appropin^qabit ei regnū celoz. Eccl. 12. Altissim⁹ odio h³ p^ocori: z miser⁹ ē penitētib⁹. Ezechiel. 18. Si impius egerit p^oniaz ab oī p^oco suo vita viuet. Act. 3. Penitemin^z cōuertim^z vt deleatur p^oca vestra dixit petr⁹ ap^ls crucifixozib⁹ xp̄i. sic z dice^t tibi peccatorū. Penitētia potētissima ē in oī tpe qz ab initio mūdi vsq³ in finē durat eius potētissima potentia. qz nūq³ ver⁹ penitēs dānabit. qz de oī gnē hoīm iueniūt in inferno nisi de penitētib⁹ vere et innoctētib⁹: Itē in oī etate z in q³libz etate saluat. z qnq³ quasi extrema sufflatōe vt patet in latrone q³ cū xp̄o i cruce pepēdit In oī loco: qz p^ocori celū apit. qd null⁹ angl⁹ nec aliq³ scōz face^{re} posset In terra: qz plus mereri facit penitēte vno die q³ peccator in mille annis. In inferno z in purgatorio potētia exercet. qz vtrūq³ extinguit penitētib⁹ vere z p^ofecte. In oī p^osona: etiā si cētū milia mortes meruiss^z Etiam si sit sicut iudas vel pylat⁹ vel herodes. Chrysost. Penitētia omnia ligata soluit. oīa aduersa tu mitigas oīa p^otrita tu sanas. Sap. 7 Cū sit vna oīa p^ot. **P**enitētia oīa potest in celo. z in terra respectu dei z p^ocoris p^oter quatuor Prīmū ē p^ocori de inferno nō posse liberare. Quia in inferno nlla ē redēptio Un⁹ greg⁹. xi. li. moral⁹ Quisq³ ad inferni mala toleranda descendit: nequaq³ vlt^o ad lucez redibit. Quia nequaq³ vlt^o misericōdia parcet⁹ libeat. q³ semel i

locis penalib⁹ iusticia iudicātis dānat. Ergo p^o dānatis nō est orādū. qz nunq³ liberabuntur. Un⁹ d^r Aug⁹. Si scirez p^ozem meū in inferno. non plus orare p^o eo q³ p^o diabolo. Licet autē p^onia nō possit hominē de inferno liberare. p^ot tamē a portis inferi. id est a peccat⁹ mortalib⁹ dū homo viuit ip^m p^ocorē eruere Tan te est potētie. Hoc nemo aliū nec in celo nec in tra p^ot. Scōm q³ non potest ē q³ virginitatē p^oditā nō p^ot restituē. Unde I^o d. de summo bo. De p^occm p^o penitētia recipit vuln⁹ sanitatem. virginitas autē si labit nulla penitētia repatur ad integritatē. Et licet penitētia virginitatem non possit reddere. potest tū peccatorē penitēte virgini equalem vel maiorē in celo efficere: q³uis aureolā nō valet ip^e penitens reb⁹ habere. Verbi g^o tia. Beatus Petr⁹ ap^ls maior ē q³ m^ltey virgines q³uis aureolam non habeat. Silr⁹ z maria magdalena. z m^lti alij sancti. Sed aureolam virgo corrupta neq³ q³ habere potest: etiā quantumcūq³ peniteat. Unde Hieronimus. Audēter loquor: cum omnia possit deus. suscitare tamē non potest virginem post ruīnam valet quidē liberare de pena: h^o nō valet coronare corruptā. Tertium qd nō p^ot est q³ tempus inutiliter p^oditum nō p^ot restituere: Et licet nō possit tempus p^oditum restituere: tamē potest deo. p^o eo sat⁹ facere Quartū est: q³ opa de gnē bonoz mortua. i. opa facta i p^oco mortali nō potest viuificare. Et licet non possit opera mortua viuificare: p^ot tū opa mortificata resuscitare. i. illa bona opa q³ sūt i gratia ārea facta. z postmodū p^o seq³ mortale peccatū mortificata. illa opa ip^a penitētia remiiscere facit. Sz illa opa q³ sunt facta in peccato mortali nūquā remiiscunt. versus. Viuere non poterūt q³ nūq³ viua fuerūt. Sciendū q³ penitētia in trib⁹ p^osistit. scz i p^otritoe p^oa. z p^oessione pura. z satisfactōe. de q³ b⁹ nūc per ordinē dicēdum est.

*notandum dicitur
A. p^o p^o p^o*

32 i

De sacramento

De p̄ma parte peniten-
tie. scz de contritōe.

Contritio s̄m b̄m Thomā sup
4. dist. 17. est dolor voluntarie.
assumptus p̄ peccatis cū p̄posi-
to cōfiteñdiz satisfaciendi. Querit̄ vtrū
contritio debeat esse maxima. R̄ndeo quā-
tū ad iteriorem dolorē z displicentiā d̄z
esse maximū dolor. qđ p̄bat p̄ tria. Pri-
mo: qz ī nulla re debem⁹ h̄erantā com-
placentiā sicut ī deo. mō hoc totū perdi-
mus cū peccō mortali. z contraria contritijs
curant̄. Ergo de peccō cōmissō maximū
dolorē z displicentiā h̄ere debem⁹. Se-
cundo p̄bat qñ quis offendit aliquē di-
lectū q̄nto pl⁹ de h̄ dolet tanto mag⁹ eū
dilexit. Sed deū sup̄ oīa diligē debem⁹
quem peccādo offendim⁹. igit̄ zc. Ter-
tio p̄bat qñ quis aliquā rē perdit tanto
plus dolet quāto melior ip̄a res ē. Qu-
hō plus dolet de amissione vnius floze-
ni q̄z denarij. Sed deus est summū z in-
finitū bonū quem peccando offendim⁹
z perdimus. igit̄. zc. Ex quib⁹ sequitur
qđ dolor contritōis q̄ntū ad iteriorem dis-
plicentiā d̄z esse maior omni dolore qđ rē-
poralit̄ p̄t hōi accidere. etiā si oīa bona
temporalia p̄deret. vel pat̄ z mat̄ v̄l vxor z fi-
lij. z cōter oēs sanguinei morerent̄. Er-
go ī vera amaritudine cordis z contritōne
deslere debem⁹ offensam dei z mortē no-
stre p̄prie aīe. **Uñ Innocenti⁹ de vilitate**
z d̄ditōis hūane. Sentiat se culpabili-
ter durū z dure culpabilem qđ amici sui
mortē corporalem deplorat. z spūalem aīe
sue mortem non desler:

Quatuor sūt signa contritōis.

Contritionis signa sunt quatu-
or per que cognosci potest an de-
us per contritionem indulserit
sibi peccata. qz sine vera contritione nul-
lo mō fit remissio peccatorum. Primūz
signū si de preteritis peccat⁹ dolet: z ī fu-
turū se firmiter cauere p̄ponit. sic qđ port-
us veller subire oēm penam in generali
loquendo. vel etiā mortē corporaliter v̄l

mēdicare q̄z ampli⁹ sc̄nt mortalit̄ pe-
cāe. **Uñ ap̄l's. Quis nos sepabit a cha-**
ritate ch̄zī. an p̄secutio aut fames. Se-
cū dū signū est si ip̄e penitēs paratus est
facere satisfactionem leſis siue in rebus
scz restituendo omnia iniusta. siue fama
scz reuocando qđ falsez mendaciter suuz
p̄ximū. ifamauerit. siue in corpore vul-
nerando. siue virginitatem virginuz cor-
rumpendo: z sic de alijs offensis. Et in
quibus non potest satisfacere doleat. et
habeat p̄positum satisfaciendi cum aliq̄
modo poterit. Unde Bernar. Qui ve-
raciter penitet quicqđ sibi p̄ culpa quā
odit iniungit: ra cita conscientia patien-
ter amplectitur. Tertium signum qđ p̄-
cat offensoribus quomodo cūqz z quan-
tum cūqz z q̄z grauit̄ offensus sit ab alto
siue in rebus siue ī fama siue ī p̄sona. Vel
etiā si grauior offensio accidisset v̄l in fu-
turū accideret parat⁹ ē ī aīo suo p̄t deū
īdulgere. v̄l d̄s sibi peccā sua īdulgeat.
Sed qđ nō vult īdulgere: nō est vere con-
tritus. nec ver⁹ penitēs. Uñ Christo. d̄ cō-
punctōe cordis. Qualēvis erga te ec̄ de-
um cū delictorū veniā poscis: talē te exhi-
bere debes his qui deliquerūt ī te. Uñ
Aug⁹. Unūq̄s qz talē īdulgētiam acce-
ptur⁹ est a dō q̄lem z ip̄e dederit p̄ximo
Ergo illi qui adhuc stant in rancore: et
nolunt īdulgere: non sunt absolūendi:
nec cum sacra communione communi-
candi. Quartum signum est si officium
vel negociū qđ sine peccō mortali non p̄t
exerceri parat⁹ est resignare. Ergo illi qđ
h̄nt r̄tia officia. q̄ nullo mō sine peccō mor-
tali p̄ficere p̄nt: sic traditores lenones. z
sic de alijs (z p̄ quib⁹ inhibet̄ eis cōmu-
niō) semp sūt in peccō mortali z ī seruitū
diaboli die noctūqz. z ī sup̄ sunt priua-
ti omni bono totius ecclesie. z nihil pos-
sunt in isto statu facere quod sit eis meri-
torium vite eterne. licet quandoqz confi-
teantur. tamē nihil valet eis talis cōfes-
sio ex quo desistere a tali officio nolunt.
Sed hoc non intelligitur de ill⁹ qui ha-

hant artificia bona & honesta & utilia que
licite cum deo possunt fieri sicut sutores, sar-
tores, & sic de alijs. Et tales qui fideliter la-
borant: & sunt sine peccato mortali tunc
omnis labor erit eis meritorius. Sed si
infideliter laborant & fraudulent: tunc tales
habebunt duplex dānum: quia hinc ip-
senti habent paupertatem in labore ma-
gno, & cum hoc eternam dānatōem in fu-
turo, ergo omnes mechanici & laborato-
res debent suos labores fideliter perfici-
cere, & omni die oēs labores deo omni-
potenti offerre: tunc retribuet eis in vita
eterna. **Uñ Greg⁹** Quid bonū quod agim⁹
per intentionē semp ad celestia leuem⁹ vñ
ps. **Labores manuum tuarum, etc.**

Querit vtrū requirat contritio dō
libet peccato mortali. **R**espōdeo s̄m pe-
trum damascenum in. 4. dist. 17. Quod in
omni peccato mortali est actualis auer-
sio voluntatis a deo ad peccatū, & contraria
contrarijs curant: oportet quod in omni remis-
sio peccati mortali sit actualis auersio a pec-
cato ad deū: que quidem contritio appel-
latur. **D**e peccatis tamen oblitis suffi-
cit generalis contritio cum conatu ad re-
cordandū & dolendū. **S**ed nec solū
de peccato oblitō debet quod in genē do-
lere: sed & oblitōne eiusdem que ex ne-
gligētia contingit. **I**tem sciendū quod de
peccato maiori debet esse maior dolor quia
maiori offēsa maior pena debetur & ma-
ior satisfactio requiritur. **Q**uerit vtrū
contritio possit tollere totū reatum pene
Respōdeo s̄m pe. vbi. s. contritionis ac-
tensio potest atēdi dupliciter. vñ ex pte cha-
ritatis: quod causat displicētiam peccati, vñ
ex parte doloris qui in sensitiva excitat.
& in vtroque modo potest tūc intēdi cōtri-
tio quod tota pena remittit. **E**xemplū pa-
ret de latrone quod cum xp̄o pepēdit in cruce
Exemplū in dialogo Cesarij. **T**ēpo-
re Innocētij pape erat mulier quedam
igne libidinis accensa que propriū ada-
mauit filium, de quo concepit & genuit
filium alterū. **T**ertio igitur percussa mi-

ro modo dolet timēs se tradi sathanę
morte subitanā iterire. **D**eō miserāte &
satisfactōe anxiatū cepit. p̄ habito igitur p̄-
us consilio sacerdotis sui: infantulū secum
tollēs romā venit cum multa oportunitate
& magna contritōe dñi Innocēcij oculis
se ingessit: cum tantis lachrymis & clamo-
ribus cunctis audientibus faciens confessōem
vt oēs verterēt in stuporem. **S**estavit in
brachijs infantē cōmissi sceleris testem.
Videns dñs papa in muliere tantā cō-
tritionem, & quia vere esset penitens: mē-
scōdia motus super eam sicut prudens
medicus volens infirmum plene & cito
sanare: medicinam etiā vere contritiōis
p̄bare p̄cepit, vt in tali veste corā eis ap-
pareret: in quali venerat ad filium cum
peccaret. **I**lla cōfusionem et nā tempo-
rali anteponens: mox exiit, & vestes de-
posuit & i camisia rediit. **E**t quod paratiss-
sima foret ad omnē satisfactiōem in talē
obediētia satis ostendit. **C**onsiderās
vir beatissimus talē obediētiē talē vere-
cundie talē penitētiē nullius peccati pe-
nam posse resistere: coram omnibus dixit
ad mulierem. **D**imissum est peccatū tuū
vade in pace: & nihil ampli⁹ iunxit ei. **A**-
udiuit hoc quidā dō cardinalibus: murmurā-
do reprehendit papā dicēs ad tantā culpā
tā breuē penam nō sufficere. **C**ui ille re-
spōdit. **S**i ego iuste egi cum muliere ista
& si insufficientes est penā ei⁹ corā deo potesta-
tē huius diabol⁹ ingredi corp⁹ meū et corā
oibus me veret, si vero iuste me reprehē-
dis sile tibi fiat. **E**t statim diabol⁹ car-
dinalē eundē verare cepit: p̄ cui⁹ vera-
tōem perfectā mulieris penam deus pa-
lam ostendit. **T**andē cōmuni orationē
purgatus cardinalis didicit in sua vera-
tione diuine misericordie de cetero non
oblatrare.

De confessione.
Confessio s̄m Raymūdi est le-
gitima coram sacerdote pecca-
ti declaratio. **Q**uerit, vtrū confes-
sio sit de necessitate salutis. **R**espōdeo

De sacramento

q̄ sic: ois fidelis saltē semel i anno tenet
ex p̄cepto quando ad annos discretio/
nis puenerit p̄fiteri oia p̄c̄a sua. z com
municare saltē in pascate. vt p̄ extra d̄
pe. z re. **Dis.** Circa q̄d querit. vtz pue
ris sit dādū sac̄m̄ eucharistie. R̄ndeo
fm̄ Tho. in. 4. di. 9. Pueris carentibz
plurōnis qui non possunt distinguē in
ter cibum corporalem z spūalem nō de
bet corpus christi dari. quia ad ip̄m exi
gitur actualis deuotio quam tales pue
ri habere non possunt. Sed puerz ha
bere incipientibus discretionem etiam
ante perfectam etatem: puta cum sint. x.
vel. xi. annoz p̄ dari in eis discretiois
signa z deuotiois appareāt. **Hec ille Et**
ratio hui⁹ est. qz ad p̄cipiēdū sac̄m̄ req̄
rit deuotio actualis: z tales pueri q̄nqz
maiorē discretōem z deuotionem z affe
ctum habent ad sacramētum q̄ ali⁹ for
te qui est viginti annoz. Ergo parentes
debent pueros informare quō ibi ē chri
stus q̄ est de uirgine natus p̄ nobis pas
sus. z que bona eueniunt homini ex di
gna communione. z deberēt eos infor
mare quomodo confiteri deberēt et pe
nitere de decem p̄ceptis. z d̄ septez pec
catz mortalibus. z quomodo debēt ha
bere firmum p̄positum amplius absti
nendū a peccatis. Item informādū sunt
quō reuerenter sacramētum sumere de
bent nec immediate expuere. nec imme
diate post sumptionē sacramenti come
dere. sed p̄ gratiarū actione debent se in
memorando passionem christi exercere
añ accessum z post. z signanter cauere ne
christū ecōuerso expellāt p̄ peccatū mor
tale. Sciendū qz quātūcūqz p̄c̄oz p̄te
rit: tñ confiteri tenet. qz non sufficit con
fessio. nisi sequat̄ confessio. **Unde Amb**
in libro d̄ paradiso Non em̄ q̄sqz a p̄c̄o
iustificari potēt nisi p̄c̄m añ p̄fess⁹ fuerit

Conditōes que requirunt ad
confessionem.

Sed queritur: confessio qualē esse
debeat. Respondeo qz primo d̄

bet esse p̄meditata. Sed dicerēs q̄n
tam diligentiam debet homo adhibere
ad rememorādum sua peccata. **Re**
spondeo qz maiorē q̄ vnqz in aliq̄ re
transitoria habuisti. hoc p̄batur. quia si
quis rationem regi tereno deberet dāe
de multis z arduis causis sub pena p̄i
uationis oculorum vel manū v̄l pedū
si in ipsa ratione deficeret: tunc talis ma
gnam diligentiaz adhiberet vt debite ra
tionem redderet. Sed adhuc maiorē z
rationem redditurū sumus in p̄fessione
quia de tota nostrayita. z hoc sub pena
p̄uarōis vite eterne. Ergo quilibet d̄z
ad memoriā reducere in q̄b locis fuit
z quid in quolibet loco deliquerit. et q̄/
tiens quodlibet peccatum commiserit.
quia nō sufficit qz quis dicat in cōfessio
ne hoc peccatum sepius commisi. quia
nescit confessor intelligere vtrum decies
vel vigesies vel centies. **S**inautem tūc
dicat sub determinato numero. put sibi i
estimatione sua videbitur. vt dicēdo. h̄
peccatum cōmisi decies vel vigesies vel
centies. vel plus vel minus. quia certuz
numerum ignoro. tunc confessor potest
eū fm̄ hoc expedire. z penitētiā iniun
gere. Quia maior penitētiā iniungēda
est illi qui aliquod peccatuz decies com
misit. q̄ illi qui soluz quater aut septies
hoc idēz cōmisit. **Uñ** ysid. de sum. boz
Ille penitentiam digne agit. q̄ reatum
suū satisfactōne legitima plāgit. **Uñ**
etiā **Aug⁹**. de penitētiā. Vere penitēs
p̄sideret qualitatem criminis. in loco. i
tempore. in p̄seueratiā. in varietate p̄so
ne. Et qua hoc fecerit tēptatione. z i ip
sius vicij multiplici executōe. Sed heu
aliqui currūt ad cōfessionē sine debita p̄
meditatione. qd multū ē reph̄sibile: si
gnant in his qui raro confitentur. qz ta
les plura p̄c̄a obliuiscunt Ergo p̄sulē
dum est cuiuslibet: vt ad minus quater in
anno. scz in angarijs sua p̄c̄a confiteat
tur. Quia p̄ hoc homo a multis pecca
tis retraheretur q̄ sentiret appropinq̄

*Ab nōm p̄m̄
z is s̄. de uol
Luzgung h̄.*

re angaria in qua p̄fiteri uellet. z tūc eēt magis sollicit⁹ cauere sibi a p̄ccis: **R** **S**ecūdo confessio debet esse nuda z in regra. quia deus dimidiam confessionez non acceptat. necynū p̄ccz mortale sine alio remittit. **Uñ** Deutroñ. xxxij. Dei perfecta sunt opera. **Uñ** notādū q̄ peccator debet duo facē. Primo d̄z ad me/moriā reducere p̄ccā sua. scz auditedo f/mones. z fm suū posse examinādo con/scientiam suam. Secūdo d̄z deum rogare ut sibi reuelet z sibi cor suū illumiet ad cognoscēdum p̄ccā sua. Et sic accedere ad confessionē. z oīa p̄ccā sua nude et in/regre confiteri: nullū exyrecundia obtriccdo: z sic habere firmā sp̄z d̄ indulgētia omnīū p̄ccōrum q̄ sc̄r: z q̄ oblit⁹ est. **C**ōtra hoc faciūt illi qui ex yrecundia hu/mana palliant v̄l occultāt sua p̄ccā. qd̄ est contra humanā rōem z contra deuz **S**i em̄ non erubuisti peccare: nō debes erubescere confiteri. **Uñ** Chriſo. Cur confunderis dicere: qd̄ nō p̄fusus es fa/tere. Cur uereris dño indicare qd̄ non es uertus dño uidēte cōmittere. **Uñ** d̄ ps. Delictum meum cognituz tibi sed. **Uñ** Aug⁹. sup h. Quādo detegit hō d̄s regit. qñ hō regit: de⁹ nudat: qñ ho/mo agnoscat: deus ignoscat. **T**ertio confessio d̄z esse pp̄ria z accusans. scilz q̄ sua pp̄ria p̄ccā confiteatur z non alioruz nec aliquē debet noīare in p̄fessioneni/ si in tali casu in quo sine denominatōne psone non posset ip̄m p̄ccm exprimere ut si peccauit cū sorore v̄l cū matre. **I**te confitens nō debet se excusare sicut aliq̄ qui dicunt in confessione. Deus ordina uic̄ mibi hoc q̄ hoc malum commisi qd̄ omnino est falsum. z cū hoc magnū pec/catum est credere uel dicere q̄ de⁹ malū uelit: sed est ipsius hominis pp̄ria mali/cia. **Uñ** apl's. Hec est uolūtas dei san/cificatio uestra. **I**te aliqui dicūt diabo/lus decepit me **I**te aliqui dicunt coact⁹ sum ab hominib. **Uñ** Seneca Dimitte excusationez quia nullus peccat inu/

tus **E**t tales sic se excusantes nō sūt ab/ soluēdi. qz cōfessio debet esse pp̄ria z ac/cusans **Q**uarto cōfessio debet esse la/chrymosa. qz cū dolore z amaritudine cordis p̄ccā sunt cōfitenda ut misericōdiam cōsequamur. **Uñ** Greg⁹. Illum quem cōspicias delicta fletu delere in cōspectu delictatis nō dubites misericōdiam cōsequi. **C**ōtra hoc faciūt qui p̄ccā sua q̄si fabulā vnā sacerdoti pponunt: nullam ue/recūdiā de peccatis suis habētes. **B**er nardus. Sūt quidā qui cōfitēdo sicut fabulā peccatorū narrant hystoriam. z egritudines aīe sue sine cōfusione dinu/merāt. **S**ed vere cōfitens cū uerecūdiā debet p̄ccā sua cōfiteri. **Uñ** Bernard⁹ **I**deo iubemur cōfiteri p̄ccā ut erubescē/tiam habeamus p̄ pena **Uñ** Aug⁹. in li. de penitētia. Erubescētia nāqz mag/na est pena. ideo q̄ erubescit p̄ p̄ccō dig/nus est misericōdia. **Q**uinto cōfessio debet fieri cū bona spe z cū uera humilitate. **B**erñ. Humiliter cōfitentib; remittit deus peccatū. z diabolus eū quez in corde hoīs inuaserat amittit p̄ncipatus **I**te penitēs debet habere bonā fidem et fiduciā firmiter sperādo se cōsequi in/dulgētiā. **Uñ** Aug⁹. Penitētia q̄ ex fiducia nō p̄cedit inutilis est: sterilis ma/ner z sine misericōdia **Uñ** Ambro. Nō p̄test bene agere p̄mā qui nō sperat in/dulgētiā. **Q**uerit. utrū in aliq̄ casu confessio sit reiterāda. **R**ūdet q̄ in q̄rtu/or casib; reiterāda est p̄fessio. hoc q̄re su/p̄ra. iij. **P** **D**e satisfactōe **S**atisfactio est tertia ps penitētie **Uñ** Aug⁹. dr. Satisfactio est causas p̄ccōz excidere. z eoz sug/gestioibus aditū nō indulgere. **Uñ** notādū q̄ satisfactio debet sp̄ fieri p̄ cō/traria **Uñ** sup̄bo sp̄ iniūgēda ē p̄sternatio z hūliatio z uestiū depositio. **I**tem auaro iniūgēda ē iniustaz rez restitutio et de iustis reb; elemosynaz distributiō **I**te gulof z ebriosis iniūgēde stz absti/nētie z teiunā. qz fm Salomo. p̄ q̄ hō

De sacramēto

peccat: p̄ hec puniet̄. Itē luxuriosis z ad
ulcerz iūgēdesūt afflictōes corp̄is. s. vt
dure iaceāt. vestes duras induāt. z di
sciplinas cū virḡis recipiāt. z sic de alijs
Uñ Greg⁹ Neq̄q̄ satisfaciū? si ab ini
q̄rate cessam⁹: nisi voluptates q̄s q̄s
dilexerim⁹ ecōtrario opposit⁹ lamēris i se
q̄mur. Itē accidiosis z pigr̄z iūgēde sūt
vigilie. scz vt mane surgāt: z ecclias fre
quentēt. Et etiā vt q̄nq̄ pegrinationes
faciāt. **Itē iracūdis z rācorosis in iū
gēdū ē vt suis inimicis se recōciliēt. z oēs
iracūdiā z vindictā ex corde dimittāt. et
cū eisdē amicabilit̄ loq̄nt̄. z erga eos se
charitatie exhibeāt. z sic de alijs**
Querit̄ vtrū satisfactōez in iūctā sed
in peccō mortali expletā: necesse sit itera
re. **Rūdeo s̄z Tho. i. 4. di. 15.** Aliq̄ sa
tisfactō es sūt ex q̄b̄ manet aliq̄s effect⁹
i satisfaciētib̄ etiā postq̄ act⁹ satisfactio
nis trāsīt sic ex ieiunio manet corp̄is de
bilitatio. Ex elemosynis largit⁹ sub e di
minutio. z sic de alijs. Et tales satisfacti
ones i peccō facte nō optet q̄ reiterent̄.
Qz q̄ntū ad istd qd̄ de eis manet p̄ pe
nitentiā seq̄ntē accepere sūt. Satisfactio
nes aut̄ q̄ nō relinquūt aliq̄ē effectū in
satisfaciēte postq̄ act⁹ trāsīt optet q̄
iterent̄. Sic est d̄ ōzoner similib̄. Act⁹
em̄ iterior q̄ totalit̄ trāsīt nullo mō vni
cat. s̄ oportet q̄ iteret̄. Itē **Albert⁹** ma
gn⁹. etiā addidit **Wilhelm⁹**: q̄ tal̄ tenet̄
ad suscipiendā p̄pterea p̄niam siue satis
factōem. non tñ est ei ipōnēda p̄niam tan
ta q̄nta si nllā fuisset ipōnēda. qz p̄sumen
dū est. q̄ p̄t illā p̄us in iūctā quā fece
rit licet extra charitatē d̄nis maiorem
p̄nitentiā ei dederit. Et nota: q̄ non ē in
peccō mortali q̄ est p̄nitentiā. hec ille. Ergo
bonū est quando hō vult perficere peni
tentiā sibi iniūctāz. vt p̄us p̄terat̄ d̄ pec
catis suis. z sic i contritōe p̄niam p̄ficiat̄
Querit̄: vtrum penitēs cōple
ra p̄niam sit totalit̄ absolutus. Respon
deo q̄ penitentiā que iniūgit̄ pro pec
catis aut̄ ē maior q̄ peccata fuerunt. nō

deus sup̄fluum remunerabit in vitā et̄
na. Si equalis: tūc ex toto absolut⁹ est
p̄pleta p̄niam equali s̄m q̄ntitatem peccō
rem. Si minor: tūc quod adhuc restat
z qd̄ hic minus fecit: hoc in purgatorio
supplebit̄. Ex quo sequit̄. q̄ quilibz nō
deberz obhorre hic agere durā p̄niam
qz leuius est hic satisfacere q̄ in purga
torio. qz pena purgatorij ē valde acerba
Uñ b̄n̄s Augustin⁹. Ignis purgato
rius Celsi etern⁹ nō sit. Immo modo est ta
men grauis. Excellit̄ em̄ omnē penam
quā aliquis passus est in hac vitā. nun
q̄ in carne est tāta pena inuēta. licz m̄
rabilia martyres passi sint tormēta. Er
go potius q̄s debet hic ieiunare p̄ inte
grū annū vel ampli⁹ in pane z aqua q̄s
ibi ardere p̄ vñā solam horam. Et hō
mo potest hic in p̄senti breuius satisfacere
dū est in tempore gr̄e q̄ in futuro quā
do erit tempus iusticie **Uñ p̄pheta**. Di
em p̄ anno tibi dedi. diez scz in p̄nti. p̄
anno scz in futuro. **Uñ de exemplis scri
bit̄ Jacob⁹ de vitriaco**. fuit q̄dam mu
lier que dum diu mortua iacuisset añq̄
corpus eius in terram sepeliret̄: anima
in corpus reuertētere reuixit. z a dom̄no
obtinuit vt seculo viuēs in corpe purga
torij sustineret̄: z pro peccatis suis h̄
satisfaceret. **Uñ de longo tpe tam mira
biliter se afflixit vt quādoq̄ se volūtariē in
ignem p̄iecit̄: z quādoq̄ tpe hyemali i
aqua glaciāli diu moraret̄. Et rep̄b̄sa
de tāta austeritate: rñ dicit̄ nihil esse que
hic pateret̄ respectu pene purgatorij. in
q̄ aie post hanc vitā purgant̄ q̄ hic non
plene p̄ satisfactōem purgate fuerunt.**
Quē genera hoim agūt p̄niam.
quoz vñū tñ genus verā agit̄.
Atenduz aut̄ q̄ decē ḡna hoim
agūt p̄niam. quoz solū vñū ge
nus verā p̄niam agit̄. **Primi s̄z**
q̄ p̄nitent̄. tñ nō integre oia peccā sua. sed
aliq̄ peccā scienter occultant̄. Illā p̄fess̄
onē deus nō acceptat. qz oportz hoim
penitentiā oia peccā p̄fiteri q̄ cognoscit̄ se

commississe si vult indulgentiam sequi peccatorum. quod deus unum peccatum mortale sine alio non dimittit. Unde Deuter. xxxij. Dei perfecta sunt opera. Non enim potest deus dimidiare gratiam suam. quod dimittat partem et partem non. unde? Larga dei pietas veniam non dimidiabit. Aut nihil aut totum te lachrymate dabit. Ergo peccator debet duo facere. Primo debet memorari omnia peccata sua. et omne posse suum facere audiendo sermones. et ad memoriam reuocando quibus temporibus et in quibus locis. et quotiens contra deum per totum annum fecerit. Secundo debet deum rogare ut sibi reuelaret et sibi cor suum illuminet ad cognoscendum peccata sua: et sic accedere ad confessionem. et omnia peccata sua nude et aperte profiteri: sic quod confessor intelligat nullum ex humana verecundia celando vel palliando vel obticendo: et sic habere firmam spem de indulgentia omnium peccatorum. Quia si homo centum peccata mortalia commiserit et diligentiam suam fecisset audiendo sermones et perscrutando suam conscientiam ad recognoscendum sua peccata: et non possit plura peccata quam decem cognoscere. et illa integraliter profiteri et libenter vellet omnia confiteri si ea cognosceret: tunc deus sibi omnia confessa et etiam oblata indulget. Unde Hieronimus. in quodam sermone. Confessio sanat. confessio iustificat. confessio peccati veniam donat. Omnis enim spes in confessione consistit. in confessione locus misericordie est. Sic e converso si quis decem peccata mortalia commiserit. et solummodo nouem confiteretur. et unum de his scienter obticeret ex verecundia: nullam veniam consequeretur. Unde Ambrosius. in libro de paradiso. Non enim quisquam a peccato iustificari poterit nisi peccatum ante confessionem fuerit. Unde exemplum. Erat quidam rex qui habuit filiam deuotam et castam qui fuit mater viduarum et pupillarum: qui proposuit intrare religionem. et consuluit papam. Qui audies tot bona ab ea fieri pauperibus dissuasit ingressum. que iniecit post modum oculos suos in quendam scriptorē

qui ei ministrabat ad mensam. et ex tali visu et concupiscentia cecidit in lapsu carnis et concepit puerum. Que territa propter hoc factum timens de honestate per hoc totum regnum et totam parentelam. Consuluit quendam antiquam vetulam qui fecit ei abortum. Ex hoc filia regis conturbata est: sic quod amplius nunquam vel raro visa est ridere vel gaudere. Ad quam pater ait. Tu spes turbata: nec delectaris in his que sunt mundi. ideo mihi placere vult in aliquam religionem. Que ingressa religionem ita seriose vixit quod raro visa est cum ceteris puellis conuersari vel letari. sic quod ipsa fuit exemplum omnibus virginibus totius ordinis. Que tandem infirmata grauiter defuncta est. et infra triginta dies apparuit abbatisse: dicens se esse damnatam. Et abbatissa ait. Quomodo hoc factum est deum tu tam religiose vixisti quod tu fuisti speculum omnium nostrorum. Respondit quoddam peccatum commissum in seculo: quod pro verecundia humana nunquam confessum quous de hoc semper dolui. et semper tristis fui. Et est illud quod virginatatem meam perdididi. et insuper puerum quem sic concepi occididi. Et si hoc peccatum confessum fuisset deus millesies hoc mihi indulgisset si millesies hoc commississem. Sed quia illud scienter semper obticui: ideo eternaliter damnata sum. **P** **C** Secundi sunt qui omnia peccata sua que in memoria habent confitentur. sed retinent unum vel plura in voluntate iterum faciendi. Item non proficit istis talis confessio. quia sicut nullum peccatum reseruandum est in actu sic nec in voluntate. Quilibet enim penitens debet habere voluntatem amplius nunquam peccandi si vult consequi remissionem peccatorum. Signum autem quod quis amplius non habet voluntatem peccandi est. quando non solum postponit peccata. sed etiam occasiones peccatorum. hoc in illis apparet qui veraciter conuertuntur. et firmum propositum habent se emendandi. quod tales abiciunt superbium habitum et caputia magna. criminalia pepla cum quibus peccare

*Ex vetula fuit
ni abortum.*

*huc de p[ro]p[ri]o
m[er]ito*

De sacramēto

tunt. qz vere penitens debet abijcere et postponere illa omnia qbus nisi ad peccandū yrebatur. Ergo si p̄fessor quere-
ret: an plus vis talia p̄mittere. Respon-
dit verus penitēs: non. q̄d diu vsqz ad
mortem. Habes adhuc illa ornamēta
cū qbus peccasti: ad qd valent. Si nō
vis amplius vti ad peccandū talibz: nō
dare debes filiis tuis vel filiabz: ne des
eis occasionē peccādi. als reus eris om-
niū peccatorū q̄ ipi cōmittent. Ergo ve-
rus penitēs debet abijcere nō solum ac-
tum: sed etiam volūtatē z occasionē
peccandi. Vñ si quis illicite chorisasset
vel actum luxurie extra statū matrimo-
niū cōmississet. vel inebriatus fuisset. vel
etiam suam p̄riam vxorem sine causa ex
rancore z vindicta percussisset. vel etiā cui-
cūqz hominī maledixisset. z sic de alijs.
Quāuis illa omnia cōfiterer: tamē si nō
habet firmū p̄positum amplius talia di-
mittere: confessio sua sibi nihil prodest.
Ergo oportet te in tali p̄posito ad con-
fessionem accedere: q̄ amplius vsqz ad
mortē nūq̄ vis illicite chorisare nec ad
tabernam ire z te inebriare. nec vxorem
p̄riam z alios hoies nec verbo nec fa-
cto p̄tra iusticiāz offendere. z sic de alijs
peccatis. **T**ertij sunt q̄ dolēt
de peccatis z p̄sentent peccata sua. s̄ ab-
lata nō restituit: illis talis cōfessio nihil
p̄dest. Quia s̄m Aug^o. peccatū nō di-
mittitur nisi restituat ablatū. Et in hoc
nō potest q̄s excusari: q̄ habet facultatē
restituendi. S̄ si paup̄ est z nō p̄t red-
dere sufficit volūtas. Sciendū autē q̄
q̄libet statim debet restituere. z p̄ximo
suo satisfacere anq̄ ad cōmunionē acce-
dat: si cōmode potest. S̄ diceret. quō
debet fieri restitutio. Respōdeo si furtū
p̄ te cōmissum est occultum: tūc debet fi-
eri restitutio p̄ sacerdotem vel cōfessorem
sine expressione tui nois: ne teipm̄ infā-
mes. vel si iā cōmode nō potes restituere:
tūc p̄ eūdem sacerdotē vel cōfessorem
debes petere dilātōem ab alio. Vñ si

est manifestū: tūc p̄ teipm̄ debes dilatio-
nem petere. **S**i ille tibi nolit dare di-
latōem: tūc tu teneris cedere oibus bo-
nis tuis vsqz ad extremā necessitatē z ei
restituere bona ipius. **S**ciendū autē
q̄ q̄ debita tenent soluerē. p̄ximis: si ter-
minus solutionis aduenit: z possunt sol-
uere z nolūt: tales non debent absolui a
peccatis. nec ad sacramētū cōmunionem
accedere nisi antea soluerint. **I**te scien-
dū q̄ non solū magna ablata sunt resti-
tuēda. s̄ etiāz pua. Verbi gr̄a. si ad pra-
rum p̄ximī tui iuisses. z ei p̄tra volūta-
tem suā vnum pannū plenū graminibz
abstulisses. vel ei als in fructibz z segeti-
bus damnū sciēter cū pecoribz iculisses
vel botros de vineis. vel pomayel pira
de arboribz abscerpisses: tūc tu teneris
s̄m consiliū confessoris p̄ oibus satisfacere.
Vñ sciendū q̄ qui sic diuersi ho-
minibz pua dāna intulisset: quos tamē
non noscūt: talis debet facere vnā sum-
mam s̄m suaz estimatōem z cū consilio
sui confessoris illā summā dare ad stru-
cturam alicuius ecclie. z signāter ad il-
laz in cuius prochia damnū fecit. vñ eti-
am paup̄ibus. **E**t notandū q̄ vsurarij
q̄ acceperūt vsuram. z lusores q̄ ex auari-
cia z p̄pter lucrū luserunt. z mercatores
q̄ emendo vel vēdendo p̄ximos decepe-
rūt. z mechanicī z laboratoēs q̄ in labo-
ribz suis sciēter fraudem cōmiserūt. z
serui z ancille q̄ bona dominorū suoz ab-
stulerunt. omnes isti non p̄t absolui a
peccatis nisi restituant. **U**nde ad vere pe-
nitētes loq̄tur dñs. iij. Regū. viij. Re-
stítue ei oīa que sua sunt. **E**t Leuit. vi.
Reddet oīa que p̄ fraudē voluerit ha-
bere integra. **H**inc etiā xps dicit in euan-
gelio. Redde qd̄ debes. **U**ñ Aug^o.
Tu petis q̄ det tibi deus qd̄ ex debito
non debz: z tu nō vis p̄ximo tuo reddē
qd̄ ex debito debes. **R**. **I**te scē-
dū q̄ hec restitutio nō solū intelligēda ē
de rebz istis. s̄ etiāz de fama hois z ho-
nore. **B**raui^o em̄ peccam^o auferēdo p̄xi-

mo famā bonā q̄ si ei auferam? q̄scun/
q̄ res tpales. q̄ famā melior est q̄ aliq̄
res tpalis eē possit. **Uñ salomō.** puer.
22. **Seli?** est nomē bonū q̄ yngra et
diuitie. Ex q̄ patet q̄ detractores bone
fame deteriores sūt q̄ fures ylraptors
rez temporalū. **Ambro.** **Tolerabilio/
res sunt fures qui nobis bona tempa/
lia diripiunt. q̄ detractores q̄ nob ho/
nā famā nostrā dilacerāt. q̄ q̄ false pri/
mū infamauit tenet erga illos apud q̄s
dixit reuocare. si uult psequi ueniā pccō
rū: q̄ illi detractores difficult̄ satisfaciūt**
Uñ Hieronim. Nō facilis ueniā pra
ua dixisse de rectis. **Silr** illi grauit̄ pec
cāt. qui detractores libent̄ audiūt **Uñ**
Berni Detrahēre an detrahentē audie
quid horū dānabili? sit. nō facile dixeris
yn deint̄ oīa pccā difficult̄ dimituntur
illa duo pccā. scz dettractio z iniustaru
rez ablatio. **Erō** est: qz ibi non sufficit
contritio nec confessio nisi fiat bōe fame
z rei ablate restitutio. **S C**uar/
ti sunt qui p̄sitent̄ peccata sua: nec tñ su/
is offensozibz indulgere uolunt. z tal̄ cō/
fessio non est uilis. **Quia** nequa q̄ de/
dimitrit suā offensam nisi z nos nostris
offensozibz dimitam? **Uñ Aug.** dic
Anus quisq̄ talem indulgentiam acce/
ptur? est a deo: qualēz ip̄e dederit p̄ri/
mo. **Sed** dicerēs qualiter optet me in/
dulgere inimicis meis. **Respō** deo q̄ sic
oportet te indulgere inimicis tuis q̄ nō
uis te ex uindicta uel rancore uindicare
neq̄ uerbo neq̄ facto. **Item** ut nec uidi
eram petas a deo super eum uenire in fu
turum. z ut ei oīa signa communita cha/
ritatis exhibeas: que alijs homibz exhi
bere consueuisti scz loquendo. salutādo
z sic de alijs. **Sed** contra hoc faciunt
qui nolunt aliquibus loqui. nec ad do/
mos eoz ire. nec eos in uia salutare. nec
respondere que omīa sūt signa rancoris
in corde q̄ uis ore dicāt se eis indulgisse.
Uñ Haymo. sup **Mat.** Nihil p̄dest
ore dimitte: si fuerit iracūdiā i mēte. **Er/**

go ver? penitēs n̄ solū ore: s̄ ex corde d̄z
indulgere. **Et** posset esse tāta iuria z of
fensa. z q̄s posset ex tāto feruore indulge
re q̄ ex h̄ psequeret remissionē oīm pec
caroz suoz. **Uñ Greg.** **Qui** i se peccāt
ti clement̄ idulserit: nullū pccī uestigiū
in ei? aīa remanebit. **Exēplū.** Erat mi/
les q̄dā q̄ occidit p̄rem alteri? militis: et
fili? ei? q̄s uit optunitatē quō posset uin/
dicare p̄rem suū. z p̄tigit q̄ i die parasce
ues ille miles incessit sine armis. quez il
le ali? isecur? est uolēs eū occidere **Tunc**
ille p̄strauit se an̄ pedes ei? dicēs. **Pro/
pter** mortē dñi nr̄i ihu xp̄i quā hodie p
nobis sustinuit: ignosce mibi q̄ p̄ez tuū
occidi. **Tūc** ille cōpunct? dixit. **Prop̄**
mortem dñi nostri ihu christi tibi igno/
sco: z eleuauit eū de terra. z in signū reco
ciliationis osculatus est eum. **Cū** autē
idem miles ecclesiam intraret. z cū ceteri
cruafixum domini nostri ihu christi os/
cularetur. **Tunc** crucifix? amplexat? est
eum dicēs. **Quia** hodie idulstisti illi p̄/
ter me: qui patrē tuum occidit: ideo ho
die indulgeo tibi omnia peccata tua. z i
signū reco ciliationis osculor te in maxil/
lam tuam. **Quod** uidētes circumstātes
glorificauerūt dei bonitatē z misericor
diam. **Sciē** dum tamen quando q̄s al
teri iniuriam fecit: tūc ille tenet̄ offensam
dimittere. s̄ iusticiā pōt ab eo exigere ut
ei satisficiat. z dānum recompenset s̄m
q̄ iusticia dictauerit **Quinti** sunt qui
etsi uere peniteāt z cōfitent̄ oīa pccā sua
tamē immediate recidiuant: tal̄ penitē
tia etiā erit inutilis. **Unde Augustin.**
Inanis est penitētia quam sequēs cul
pa inquinat: nil ualet a malis ueniā pos
cere. z mala denuo reterare. **Sciē** duz
q̄ recidiuantes postq̄ consecuti sunt re/
missionem peccatoruz: z denuo peccant
peiores efficiuntur q̄ antea fuerūt. **Lu/
ce. xi.** Erūt nouissima homis illius pe/
iora p̄ozibz. **Ite** tales grauit̄ deū offē/
dūt p̄t̄ ingratitudinē. **Uñ Ihd.** d̄ sū.
bo. **Derisor** z nō penitēs est qui adhuc

De sacramento

agite p̄t q̄d penitet. Verbi gr̄a. ebrius
sus p̄fiteat. et statim post pascha iebriat
Sicut blasphemus. iracundus superbus. luxu-
riosus. et sic de alijs. Ergo p̄nia vera d̄z
esse pseuerans. hoc est q̄ semp̄ doleat se
peccasse. et intantū p̄ccm̄ ei displiceat vt
nunq̄ libeat illud iterare. Hugo d̄ san-
vic. Q̄n̄ de? in contritōe absoluit hoīe.
a p̄ccis: ligat eū vinculo p̄petue detesta-
tōis. vt p̄ccm̄ de cetero semp̄ detestetur
Uñ Nat. x. Qui pseuerauerit vsq̄ i fi-
nem: hic saluus erit. supple in penitētia.
¶ Sexti sunt qui p̄fiteat. tñ p̄t
multitudinē p̄ccōrū. vlt̄ p̄t malā p̄sue-
tudinē peccādī diffidunt se posse satisfa-
cere. nec p̄ p̄ns veniā consequent̄ Aug?
Penitētia que ex fiducia nō p̄cedit inu-
tilis est. steril̄ manet et sine misericōdia. Uñ
Amb: Non p̄t bene agere p̄niam qui
nō sperat indulgentiā. Sic cayn p̄niaz
egit dicēs. maior ē mea iniquitas q̄ vt ve-
niā merear. Sic iudas p̄niam egit di-
cēs. Ne uq̄ tradidi sanguinē iustum. et
sic desperauit: et seipm̄ suspendit. vñ leo
papa in quodā s̄mone. Sceleratior oī-
bus o iudas infelicioz extitisti: quē n̄ pe-
nitentia duxit ad dñm: h̄ desperatio tra-
xit ad laq̄um. Uñ ver? penitēs d̄z cum
bona fiducia cōfiteat p̄niam agere etiā
si mille milia peccā mortalia cōmisisset.
Uñ Bern. Maior ē dei pietas q̄ que-
uis iniquitas. Sic ei scitilla in medio ma-
ris. ita oīs iniquitas hoīs ad misericōdiaz dī
immo nulla est comparatio quo ad peccā
hoīm q̄ sunt finita. et quo ad misericōdiaz
dei q̄ est infinita. Uñ Arist. 8. phi. Fi-
niti ad infinitū nulla est proportio. Unde
dñs d̄t p̄ Ezech. i. 8. In quacunq̄ die
peccōrū ingemuerit. zc. Idē. i. 8. Nolo mor-
tem peccōris. ¶ Septimi sūt qui p̄fiteat
tur peccā sua: et nō resignant officia p̄bi-
bita: q̄ sine peccō mortali p̄ficere nō pos-
sunt. de hoc q̄re añ. 25. f. ¶ Octauis
q̄ p̄fiteat ex sola consuetudine vlt̄ timore
hūano: nō ex gratia. nec charitate. Et ra-
lis cōfessio nō est deo accepta. nec homi-

salutifera q̄ nō ex charitate p̄cedit: h̄ so-
lū ex timore hūano: et etiaz ex verecūdia
q̄ verecūdant̄ q̄ se alijs xp̄ianis nō cō-
formant. ideo confitent̄: ne ab alijs hōi-
bus despiciant̄. ¶ Et illoz q̄ ex ti-
morez ex verecūdia hūana p̄fiteat sunt
duo signa p̄ q̄ cognoscunt̄. Prīmū est:
q̄ tales differūt suā p̄fessionē vsq̄ ad vl-
timā hebdomadam: et q̄n̄ vltra differre
nō possunt: tūc p̄fiteat ex quadā vecum-
dia ne videant̄ esse hereticū vlt̄ pagani: ne
post mortē p̄uent̄ eccl̄iastica sepultura.
Quia s̄m̄ tus canonū: qui nō confiteatur
i quadragesima: et nō comunicant̄ i pascha
nō debēt sepeliri i cimiterio. vlt̄ alio loco
sacrato: h̄ i campo: Sed si liceret. et non
esset verecūdia. tūc tales q̄ sic distulerūt su-
am confessionē vsq̄ ad vltimam heb-
domadam cum tamen bene habuissent
tempus et oportunitatem confitendi vlt̄
tertiū differrent. et raro vel nunq̄ confi-
terent̄. si hoīes nō tinerent. et hoc est si-
gnū q̄ nō habēt gr̄am et charitatem. qz
s̄m̄ Greg. Charitas nō ē ociosa. Opa-
tur em̄ magna si est. Uñ Bern. O bo-
ne iesu non est amor tuus ociosus qui te
diligunt nō repescūt. Non est amor tu-
us transitorius: h̄ c̄nus. Ex his sequit̄
q̄ si tales habent gr̄am et charitatem tē-
pestiue fuissent morti ad confessionem:
et ad p̄niam agendam. vt digne possent
cōmunicare sacrm̄. Erunt opa eoz essent
deo accepta. Quia vnum pat̄ noster vlt̄
vna dies ieiunij post contritōem et cōfesi-
onē plus valet q̄ mille pat̄ n̄r vel totaz
quadragesimam ieiunasse in vno pecca-
to mortali. Scdm̄ signum q̄ tales tam-
cito post pascha recidunt: et in nullo vi-
tam suam emēdant: sed immediate post
pascha viuunt: sicut antea iixerunt: et ea-
dem peccata iterato committūt que an-
tea confessi fuerūt. Et hoc est signum q̄
nō vere sed fice. nō ex charitate: s̄ ex cō-
suetudine p̄niam egerūt. nec firmū p̄po-
sitū se emendādī habuerūt. ¶ Noni sūt
qui cōfiteat̄ et p̄niam suscipiūt: h̄ eaz nō

pficiunt talis confessio nō pficit ad salutē
Hoc p̄ ex eo. qz est vnus casus de qua
 tuor casibz: in qbus iterāda est confessio.
 hoc quere. 4. **V. X. Decimi** sūt
 qui vero penitent. z quoz p̄nia est salu/
 bus z pficia. z sunt illi qui dolent d̄ oī/
 bus pccis suis z cōfitent om̄ia pccā sua
 pure z integre in quibz recognoscūt se de/
 liquisse. z habent firmū p̄positū ampli⁹
 nunq̄ velle peccare: z parati sunt satisfā/
 cere s̄m cōsiliū sui cōfessoris s̄m suam
 possibilitatē. **Et qui ista habent illi re/
 missionē pccoz suoz consequunt̄ et si tot
 pccā cōmississent q̄ sunt gutte ī mari. qz
 misericōdia dei sup̄ oīa opa ei⁹. Exempluz**
Nobilis quidā peccauit cū filia p̄ria. z
 cōpūctus in quodā s̄m dē accessit ad ar/
 chiep̄m quen dā in frācia. z cōfessus est
 cū magna cōritōe. z quesuit ab ep̄sco/
 povtrū possibile esset adhuc gratiā z mi/
 sericordiam posse consequi a deo. **Re/
 spondit ep̄scopus q̄ sic. si saltez satisfā/
 cere vellet. quia dei misericōdia est infini/
 nita. Et ille dixit se paratum esse ad sa/
 tisfactionem s̄m possibilitatem. Et ipse
 iunxit sibi septennē penitentiāz. Qui no/
 bilis gemens. ex intima compunctione
 petiuit sibi iniungi maiorem penitenti/
 am dicens. q̄ si vsqz ad nouissimum diē
 peniteret: non esset sibi nimium pro tan/
 tis peccatis. **Tunc ep̄s videns suaz inti/
 mam cordis contritionem diminuīt sibi
 illos septem annos. z iniunxit sibi soluz
 tres dies in pane z aqua. Et ille iterū
 plus gemens dixit. domine: quid facit⁹
 Ego petiui penitentiā maiore. z vos
 imponitis mihi minore. z etiam qua/
 si nullam p̄ tam magnis peccatis q̄ cō/
 tra deum commisi. **Tunc ep̄s cernēs su/
 am maximam contritionem cordis iun/
 xit ei nisi vnum pat̄ noster. Tūc ille ma/
 xime gemens: z sic gemendo expirauit.
 Et credendum est: q̄ ista intima cor/
 dis contritio deleuit sibi penam z culpā
 z q̄ statim sine purgatorio ad celū euo/
 lauit.******

De sacramento
eucharistie.
Quo meā vere est abus. et san/
 guis meus vere est potus: In q̄
 bus verbis fit mentio de sacra/
 mēto eucharistie. qd̄ est quartū sac̄m in
 ordine. **U**nde hic querit: qualit̄ xp̄s sit
 in hoc sac̄o. **R**ūdeo s̄m **Tho. i. 4. di.**
x. Xps idē qui de yginenar⁹ z p̄ nob̄
passus continet̄ in hoc sacramēto. Itēz
querit quor modis hoc sac̄m sumitur.
Respondeo q̄ tripliciter sumitur **Primo**
 spiritualit̄ t̄m vt qui accipiunt rez sacra/
 menti. i. grām z non sacramētū. **U**nd
**Aug⁹. Credez manducasti. Sed que/
 rit qui isti sunt qui istud sacramētū sic**
 spūalit̄ accipiunt. **R**espondeo q̄ sūt q̄/
 tuor genera hoīm. **1. Primi** qui ī firmi/
 tate cōstituti sunt sic q̄ non retinēt cibū:
 z tamen ex toto corde desiderant hoc sa/
 cramētum. z tamen p̄ infirmitatem et
 vomitū nō presumūt sumere. **Et isti mā/
 ducāt spūalit̄. i. grām sac̄i p̄cipiūt p̄ de/
 sideriū qd̄ habet ad sac̄m. z tales nō
 lo mō debent sumere sac̄m qui sic infir/
 mi sunt. q̄ cibū nullo modo retinere pos/
 sunt. quia sufficit eis illa spūalis mādu/
 catio. **U**n̄ exemplū. **Q**uidā b̄t̄s deu/
 tōem magnā in sac̄o altaris h̄ns oī die
 si aliq̄ mō potuit integrā missāz audiriē
Un̄ mori deberet. z p̄t vomitū cōicare
 nō posset. z de h̄ multū dolēs petijt sibi
 lar⁹ suū lauari. z in p̄ano mūdissimo cor/
 pus xp̄i supponit. **Q**uo factō. pann⁹ pau/
 latin corp̄ xp̄i cessit: z mox vt corp⁹ ch̄i
 nudā carnē illi⁹ hoīs tetigit vsqz ad cor/
 cūctis videntibz penetravit. **2. Sc̄di** s̄t
 q̄ prepauerūt se ad hoc sac̄m s̄m suum
 posse: z sacerdos denegat eis. z etiaz ip̄e
 humilit̄ petiūt z desiderāt h̄ sac̄m. z sic
 ex obediētia sac̄dor⁹ abstinet a sacramē/
 tali p̄ceptōe istī⁹ sac̄i. **I**sti etiā vt puto
 spūalit̄ sumūt. **E**rgo patient ferre d̄nt
 tales si hoc sac̄m eis non ad libitū por/
 rigit. **3. Tertij** sūt qui in agone constitū/
 ti libent̄ vellent p̄fiteri z cōicare: z sacer/**